

Міжнародний гуманітарний університет
Факультет іноземних мов, медіа та психології
Кафедра романо-германської філології та методики викладання іноземних мов

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
УКРАЇНСЬКА МОВА (ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ)

Галузь знань
Спеціальність
Назва освітньої програми
Рівень вищої освіти

F Інформаційні технології
F2 Інженерія програмного забезпечення
Інженерія програмного забезпечення
перший (бакалаврський)

Розробники і викладачі	Контактний телефон	Електронна адреса
Старший викладач кафедри романо-германської філології та методики викладання іноземних мов Світлицька Віолета Романівна	+380631306430	vio_sv@ukr.net

1. АНОТАЦІЯ ДО КУРСУ

Українська мова – державна мова України, і вільне володіння нею сприяє реалізації творчих можливостей кожної людини в усіх сферах життя, її духовному вдосконаленню та розвитку національної самосвідомості. Критерієм освіченості й вихованості є висока мовна культура, до якої входить поняття мови і мовлення, норми літературної мови та її різновидів, вільне володіння багатством виражальних мовних засобів.

МЕТА ДИСЦИПЛІНИ. Мета вивчення дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» полягає у формуванні у здобувачів здатностей спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово, вчитися і оволодівати сучасними знаннями, пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел, а також здатності працювати в команді.

ПЕРЕКВІЗИТИ. «Українська мова (за професійним спрямуванням) як навчальна дисципліна ґрунтується на отриманих під час навчання у середній загальноосвітній школі базових знаннях із сучасної української літературної мови

ПОСТРЕКВІЗИТИ. «Українська мова (за професійним спрямуванням) як навчальна дисципліна інтегрується дисциплінами українознавчого спілкування та з іншими дисциплінами на рівні використання фахової нормативної мови.

2. ОЧІКУВАНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКІ ПЛАНУЄТЬСЯ СФОРМУВАТИ, ТА ДОСЯГНЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

У процесі реалізації програми дисципліни формуються наступні компетентності із передбачених освітньою програмою:

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання або практичні проблеми інженерії програмного забезпечення, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, із застосуванням теорій та методів інформаційних технологій.

Загальні компетентності

K03. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

K05. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

K06. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

K07. Здатність працювати в команді.

Результати навчання

ПР01 Аналізувати, цілеспрямовано шукати і вибирати необхідні для вирішення професійних завдань інформаційно-довідникові ресурси і знання з урахуванням сучасних досягнень науки і техніки.

ПР16 Мати навички командної розробки, погодження, оформлення і випуску всіх видів програмної документації.

ПР23 Вміти документувати та презентувати результати розробки програмного забезпечення.

Заплановані результати навчання за навчальною дисципліною

Знання:

- стилів української літературної мови;
- основних понять, термінів і значення професійної мови у сфері інженерії програмного забезпечення та суміжних галузях науки українською мовою;
- семантики, морфологічних ознак, синтаксичних функцій іменників, прикметників, числівників, займенників, дієслів;
- лексикології, фразеології, лексикографії.

Уміння:

- складати тексти професійної тематики;
- працювати з довідково-енциклопедичними, електронними джерелами;
- укладати та оформлювати професійну документацію відповідно до державних стандартів;
- доречно використовувати мовні моделі звертання, ввічливості, вибачення, погодження, структурувати тексти, готуватися до публічного виступу;
- правильно ставити розділові знаки в синтаксичних конструкціях;
- грамотно писати, ілюструючи володіння орфографічними нормами та демонструючи високу культуру писемного мовлення.

Навички:

- користування мовними засобами залежно від сфери спілкування;
- володіння нормами сучасної української мови;
- застосування лексико-граматичних категорій сучасної української літературної мови у фаховій діяльності.

3. ОБСЯГ ТА ОЗНАКИ КУРСУ

Загалом		Вид заняття (денна форма/заочна форма)				Ознаки курсу		
Кредитів ЄКТС	Годин	Лекційні заняття	Практичні заняття	Лабораторні роботи	Самостійна робота	Курс, (рік навчання)	Семестр	Обов'язкова / вибіркова
3	90	26/8	14/4	0/0	50/78	1	1	Обов'язкова

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Заг.	у тому числі				Заг.	у тому числі			
		Лекц.	Практ.	Лаб.	Сам. роб.		Лекц.	Практ.	Лаб.	Сам. роб.
Тема 1. Сучасна українська мова як засіб професійного спілкування.	6	2	2	0	2	6	2	0	0	4
Тема 2. Лексичний аспект професійної мови.	6	2	0	0	4	6	0	0	0	6
Тема 3. Термінологія у професійному спілкуванні.	8	2	2	0	4	8	0	0	0	8
Тема 4. Словники в професійному спілкуванні.	6	2	0	0	4	6	0	0	0	6
Тема 5. Морфологічний аспект професійної мови в інженерії програмного забезпечення.	8	2	2	0	4	8	0	0	0	8
Тема 6. Синтаксичний аспект професійної мови.	6	2	0	0	4	6	2	2	0	2
Тема 7. Особливості українського мовленнєвого етикету.	8	2	2	0	4	8	2	0	0	6
Тема 8. Публічний виступ та його жанри.	6	2	0	0	4	6	0	0	0	6
Тема 9. Стилiстичний аспект фахової мови.	8	2	2	0	4	8	0	0	0	8
Тема 10. Науковий стиль у фаховому мовленні.	6	2	0	0	4	6	0	0	0	6
Тема 11. Документ – основна форма реалізації офіційно-ділового стилю.	8	2	2	0	4	8	0	0	0	8
Тема 12. Вимоги до складання й оформлення адміністративно-канцелярських документів.	6	2	0	0	4	6	0	0	0	6
Тема 13. Професійна документація.	8	2	2	0	4	8	2	2	0	4
Загалом	90	26	14	0	50	90	8	4	0	78
Підсумковий контроль – залік										

5. ТЕХНІЧНЕ Й ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ / ОБЛАДНАННЯ

Здобувачі отримують теми та питання курсу, основну і додаткову літературу, рекомендації, завдання та оцінки за їх виконання як традиційним шляхом, так і з використанням платформ онлайн навчання на основі інформаційних систем Moodle або Google Classroom. Практичні навички у пошуку та аналізу інформації за курсом, з оформлення індивідуальних завдань, тощо, здобувачі можуть отримувати як за допомогою власного обладнання, так і користуючись університетськими комп'ютерними класами та бібліотекою.

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

До самостійної роботи здобувачів відносяться наступні види діяльності:

1. Опрацювання лекційного матеріалу.
2. Підготовка до практичних занять.
3. Консультації з викладачем впродовж семестру.
4. Ознайомлення з додатковою літературою відповідно до зазначених у програмі тем.
5. Самостійне опрацювання окремих питань навчальної дисципліни.
6. Підготовка індивідуальних завдань у вигляді презентацій або рефератів.
7. Підготовка до підсумкового контролю.

Назва теми	Кількість годин	
	Денна форма	Заочна форма
Тема 1. Сучасна українська мова як засіб професійного спілкування. Мова як суспільне явище. Мова та мовлення в житті суспільства	2	4
Тема 2. Лексичний аспект професійної мови. Поняття про лексику, лексикологію та фразеологію. Слово, його лексичне значення. Принципи класифікації фразеологізмів. Реферат 1. Вживання синонімів у діловому мовленні. 2. Вживання паронімів у діловому мовленні. 3. Омоніми. Джерела омонімів. 4. Явище міжмовної омонімії.	4	6
Тема 3. Термінологія у професійному спілкуванні. Терміни, професіоналізми та жаргон. Терміни в різних стилях мови. Реферат 1. Терміни в офіційно-діловому стилі. 2. Вживання термінів сфери інженерії програмного забезпечення у публіцистичному стилі. 3. Вживання термінів сфери інженерії програмного забезпечення у науковому стилі. 4. Класифікація термінології сфери інженерії програмного забезпечення іншомовного походження.	4	8

Тема 4. Словники в професійному спілкуванні. Поняття про лексикографію. Український електронний словник. Реферат 1. Власне українська та іншомовна термінологія в українському словнику. 2. Типи словотворення в українській мові, їх роль у збагаченні українського словника.	4	6
Тема 5. Морфологічний аспект професійної мови в інженерії програмного забезпечення. Поняття про морфологію, морфологічні норми. Частини мови як основні морфологічні одиниці, принципи їх класифікації. Морфологічні категорії та синтаксичні властивості самостійних частин мови. Реферат 1. Складні випадки правопису власних назв у документації. 2. Прийменникові конструкції у діловому стилі.	4	8
Тема 6. Синтаксичний аспект професійної мови. Поняття про синтаксис. Типи синтаксичних одиниць. Головні та другорядні члени речення. Принципи класифікації речень. Реферат 1. Українська мова серед інших мов світу. 2. Засоби милозвучності української мови. 3. Розвиток сучасної української літературної мови на сучасному етапі.	4	2
Тема 7. Особливості українського мовленнєвого етикету. Культура мовлення, ознаки, що її характеризують. Мовленнєвий етикет, його історія, структура, види, призначення. Реферат 1. Конфліктний стиль ділового спілкування. 2. Етичні принципи і норми ділового спілкування.	4	6
Тема 8. Публічний виступ та його жанри. Історія та теорія ораторського мистецтва. Реферат 1. Професійний імідж. 2. Історичні зміни у словниковому складі мови.	4	6

Тема 9. Стилiстичний аспект фахової мови. Поняття про функціональні стилі сучасної української мови. Типологія стилів (призначення, характерні ознаки, жанрові різновиди). Реферат 1. Поняття стилю в різних галузях людської діяльності. 2. Генеалогічна класифікація мов світу.	4	8
Тема 10. Науковий стиль у фаховому мовленні. Науковий стиль: ключові ознаки, мовні засоби, підстилі та жанри, функціональне призначення. Реферат 1. Мовна поведінка особистості в ситуації білінгвізму. 2. Книжно-літературна, зокрема наукова та ділова фразеологія, місце її в офіційно-діловій та науковій мовах.	4	6
Тема 11. Документ – основна форма реалізації офіційно-ділового стилю. Офіційно-діловий стиль: сфера реалізації, функції, мовні засоби, підстилі та жанри. Реферат 1. Канцеляризм і штампи у діловому мовленні. 2. Вимоги до тексту та мови офіційно-ділових документів.	4	8
Тема 12. Вимоги до складання й оформлення адміністративно-канцелярських документів. Види особистих офіційних документів. Призначення організаційно-розпорядчих документів. Реферат 1. Синтаксичні особливості ділових паперів. 2. Морфологічні форми у ділових паперах. 3. Український правопис 2019 року. Зміни та правила.	4	6
Тема 13. Професійна документація. Основні вимоги до оформлення документації. Реферат 1. Писемне та усне ділове мовлення, їх взаємозв'язок та специфіка. 2. Власні імена в українській мові (походження і значення).	4	4
Загалом	50	78

7. ВИДИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Види контролю	Складові оцінювання
Поточний контроль , який здійснюється під час проведення практичних (лабораторних) занять, виконання самостійної роботи, індивідуальних завдань, дослідної роботи здобувача тощо	100%
Підсумковий контроль – залік	

Методи діагностики знань (контролю)	Фронтальне опитування, розв'язання практичних завдань, тестування здобувачів, наукові доповіді, реферати, усні повідомлення, залік
--	--

8. ОЦІНЮВАННЯ ПОТОЧНОЇ, САМОСТІЙНОЇ ТА ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ

Види роботи	Планові терміни виконання	Форми контролю та звітності	Максимальний відсоток оцінювання
Систематичність і активність роботи на практичних заняттях			
1.1. Підготовка до практичних занять	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Перевірка обсягу та якості засвоєного матеріалу під час практичних занять	60
Виконання завдань для самостійного опрацювання			
1.2. Індивідуальне тестування	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Перевірка результатів індивідуального тестування, перевірка конспектів лекцій, перевірка рефератів	20
Виконання індивідуальних завдань (дослідна робота здобувача)			
1.3. Інші види індивідуальних завдань, в т.ч. підготовка наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо.	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Обговорення результатів проведеної роботи під час аудиторних занять, наукових конференцій та круглих столів.	20
Разом балів за поточний контроль			100
Загальний результат оцінювання			100

Поточний контроль знань здобувачів освіти при формі контролю залік (максимум 100 балів) оцінюється за шкалою («2», «3», «4», «5»), з обов'язковим переведенням балів за кожний вид роботи таким чином:

- за підготовку до аудиторних занять (максимум 60 балів) здобувачу освіти необхідно мати не менше 1/2 оцінок від загальної кількості практичних (лабораторних) занять, для переведу балів за підготовку до аудиторних занять середньоарифметична оцінка множиться на коефіцієнт 12;

- за виконання завдань для самостійного опрацювання (тестування, завдання, підготовка реферату (есе) за заданою тематикою) (максимум 20 балів) здобувачу освіти необхідно мати не менше 1/2 оцінок від загальної кількості програмного матеріалу, що виноситься на самостійне вивчення, для переведу зазначених балів середньоарифметична оцінка множиться на коефіцієнт 4;

- за інші види індивідуальних завдань, в т.ч. підготовку наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо (максимум 20 балів) здобувачу освіти необхідно мати не менше 1/2 оцінок від загальної кількості інших видів індивідуальних завдань, для переведу балів за підготовку до аудиторних занять середньоарифметична оцінка множиться на коефіцієнт 4.

Критерії оцінювання поточного контролю

- «2» – виставляється за неправильну відповідь (письмову роботу), яка не відповідає змісту теми та свідчить про нерозуміння її основних положень;

- «3» – виставляється за відповідь (письмову роботу), яка відповідає змісту теми, але є неповною і неточною у визначенні понять, свідчить про неповне розуміння основних положень навчального матеріалу, свідчить про те, що знання здобувача мають фрагментарний, поверховий характер;

- «4» – оцінюється правильна і обґрунтована відповідь (письмова робота), з якої видно, що здобувач знає й розуміє теоретичний матеріал в обсязі навчальної теми, володіє необхідними навичками, не допускає суттєвих помилок.

- «5» – оцінюється повна, правильна, ґрунтовна відповідь (письмова робота) на запитання теми, що передбачає логічність і послідовність викладу матеріалу, володіння термінологією, показує вміння повно й глибоко використовувати теоретичні знання в практичній площині.

9. ОЦІНЮВАННЯ ЗАГАЛЬНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ

Загальні результати знань здобувачів по даній дисципліні оцінюються наступним чином:

- **«Відмінно»/«зараховано» (А)** – від 90 до 100 балів. Здобувач виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно знаходити та опрацьовувати необхідну інформацію, демонструє знання матеріалу, проводить узагальнення і висновки. Був присутній на лекціях та практичних заняттях, під час яких давав вичерпні, обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;

- **«Добре»/«зараховано» (В)** – від 82 до 89 балів. Здобувач володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді. Був присутній на лекціях та

практичних заняттях, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;

– **«Добре»/«зараховано» (C)** – від 74 до 81 балів. Здобувач відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, але дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, реферату та активність у науково-дослідній роботі;

– **«Задовільно»/«зараховано» (D)** – від 64 до 73 балів. Здобувач був присутній не на всіх лекціях та практичних заняттях, володіє навчальним матеріалом на середньому рівні, допускає помилки, серед яких є значна кількість суттєвих. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи та рефератів;

– **«Задовільно»/«зараховано» (E)** – від 60 до 63 балів. Здобувач був присутній не на всіх лекціях та практичних заняттях, володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні, на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки, має неповний конспект з завданнями до самостійної роботи.

– **«Незадовільно з можливістю повторного складання»/«не зараховано» (FX)** – від 35 до 59 балів. Здобувач володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.

– **«Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни»/«не зараховано» (F)** – від 0 до 34 балів. Здобувач не володіє навчальним матеріалом.

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами

100-бальна шкала	Шкала ECTS	Національна шкала	
		екзамен	залік
90-100	A	Відмінно	Зараховано
82-89	B	Добре	Зараховано
74-81	C		
64-73	D		
60-63	E	Задовільно	Зараховано
35-59	FX	Незадовільно	Не зараховано
0-34	F		

10. ДОТРИМАННЯ ВИМОГ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Викладання та засвоєння навчальної дисципліни передбачає неухильне дотримання вимог академічної доброчесності, яка регулюється Законом України «Про освіту» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 37-38, ст. 2004), «Методичними рекомендаціями для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності» (Лист МОН № 1/9-650 від 23.10.2018), іншими нормативними

документами. Зокрема, основні засади дотримання академічної доброчесності визначено у «Положенні про академічну доброчесність у Міжнародному гуманітарному університеті», «Кодексі академічної доброчесності Міжнародного гуманітарного університету» та «Інструкції щодо процедури технічної перевірки на наявність текстових запозичень (академічного плагіату)», затвердженої наказом Міжнародного гуманітарного університету № 708а від 03.05.2024.

Відповідно до ст. 42 Закону України «Про освіту» академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Дотримання академічної доброчесності передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Авраменко О. Було – стало: зміни в правописі. Київ, 2019. 40с.
2. Городенська К. Українське слово у вимірах сьогодення. Київ, 2019. 208с.
3. Зубков М.Г. Норми та культура української мови за оновленим правописом. Київ: Арій, 2020. 605 с.
4. Шевчук С. Українська мова за професійним спрямуванням : підручник. Київ: Алерта, 2023. 536 с.
5. Шевчук С. Українське ділове мовлення. Київ : Алерта. 2022. 312 с.

Допоміжна

6. Антисуржик: Вчимося говорити ввічливо і правильно поводитися / За ред. О. Сербенської: навч. Посіб.. Львів: Апріорі, 2017. 304 с.
7. Бабич Н. Д. Культура фахового мовлення : [навч. пос.]. Чернівці : Книги–ХХІ, 2006. 496 с.
8. Літвінова І.М., Котукова Т.В. Українська мова для іміджу та кар'єри. Харків: Ранок, 2019. 160 с.
9. Мацько Л. І., Кравець Л. В. Культура української фахової мови : [навч. пос.]. Київ : ВЦ «Академія», 2007. 360 с.
10. Мацько Л. І. Стилїстика української мови : [підручник]. Київ : Вища школа, 2005. 462 с.
11. Радевич-Винницький Я. Етикет і культура спілкування : [навч. пос.]. Київ : Знання, 2006. 291 с.
12. Семеног О.М. Культура наукової української мови : [навчальний посібник]. Київ : ВЦ «Академія», 2010. 216 с.

13. Стахів М. Український комунікативний етикет : [навчальний посібник]. Київ : Знання, 2008. 245 с.

14. Шутак Л. Б. Культура професійного спілкування: контрольні вправи і тестові завдання : [навч. пос. для студентів вищих навчальних закладів I – IV рівнів акредитації]. Чернівці : Видавництво БДМУ, 2012. 182 с.

Нормативно-правові акти

15. Про забезпечення функціонування української мови як державної. Закон України від 25.04.2019 № 2704-VIII URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19> (дата звернення: 27.08.2025).

Інформаційні ресурси

16. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського : веб-сайт. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.

17. Корпус української мови URL : <http://www.mova.info/corpus.aspx?l1=209>

18. Лайфхаки з української мови URL : <https://ukr-lifehacks.ed-era.com/>

19. Офіційний сайт української мови URL : <https://ukrainskamova.com/>

20. Мовний проєкт Р.І.Д. URL : <http://rid.ck.ua/>